

Praha 15. 8. 2008

35

Vybrané ukazatele ekonomiky zdravotnictví v mezinárodním srovnání

Selected Economic Indicators of Health in International Comparison

Souhrn

Tato Aktuální informace přináší mezinárodní porovnání vybraných ukazatelů z nedávno aktualizované databáze OECD Health Data zveřejněné v červnu 2008. Byly vybrány ukazatele z ekonomické oblasti zdravotnictví, jako např. podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu, výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování a výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele.

Summary

This Topical Information brings international comparison of indicators selected from the updated database OECD Health Data as published in June 2008. Indicators of economy of health service were selected, as for instance the proportion of health expenditure in the gross domestic product, health expenditure by sources of financing and per capita health expenditure.

Aktualizace mezinárodní databáze OECD Health Data (červen 2008)

Česká republika je dlouholetým přispěvatelem do mezinárodních databází OECD Health Data a WHO Health for All. OECD, Directorate for Employment, Labour and Social Affairs publikoval v červnu 2008 novou verzi své aplikace OECD Health Data 2008, dále jen Health Data. Databáze se ve shodě se svým názvem zaměřuje na statisticky podchytilitelné stránky zdraví a zdravotnictví v jednotlivých zemích, a to v rámci demografického, sociálního a ekonomického prostředí. Health Data zahrnují 30 členských zemí OECD, tzn. vybrané země Evropy, dále USA, Kanadu, Austrálii, Nový Zéland, Japonsko, Koreu, Turecko a Mexiko.

Formou aktuální informace prezentuje ÚZIS ČR vybrané ukazatele z oblasti ekonomiky zdravotnictví. Pro porovnání jsou uváděny evropské země, USA, Kanada, Japonsko a Korea.

Podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu za rok 2006 - Tab. 1

Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) je často používaný ukazatel pro mezinárodní srovnání. Zjednodušeně představuje podíl výdajů na zdravotnictví na celkových výdajích na nákup zboží a služeb v dané zemi. Takovýto údaj je však nutno považovat vždy pouze za orientační, závisí na cenových hladinách v jednotlivých zemích a může být ovlivněn případnými metodickými rozdíly mezi zeměmi.

V časové řadě tohoto ukazatele podle Health Data se tento podíl v ČR pohybuje v posledních letech kolem 7 %. Nižší úroveň než ČR vykazují Turecko, Polsko a Korea, na téměř srovnatelné úrovni se pohybuje Irsko, Finsko a Slovensko. Mírně vyšší podíl výdajů na zdravotnictví na HDP je v Řecku, Spojeném království a Maďarsku. Nejvyšší podíl výdajů na zdravotnictví na HDP v rámci OECD vykazují USA, a to přes 15 %. Nad 10 % se tento ukazatel pohybuje rovněž u Švýcarska, Francie, Německa, Belgie, Portugalska a Rakouska. Ošidnost zjednodušeného chápání ukazatele podílu na HDP vynikne na příkladu Lucemburska - ještě v roce 2002 mělo nižší podíl výdajů na zdravotnictví na HDP než ČR, ačkoli nelze z toho vyvozovat, že bychom v té době Lucembursko překonávali.

Přes jisté zjednodušené chápání ukazatele podílu výdajů na zdravotnictví na celkovém HDP, a přes výjimku Lucemburska potvrzující pravidlo, lze obecně odvodit, že ekonomicky vyspělejší země vydávají na zdravotnictví vyšší podíl svého hrubého domácího produktu, což souvisí nejen obecně s vyššími cenami zdravotní péče, ale i s vyspělejšími technologiemi, postupy a léčivými, používanými v těchto zemích. Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém HDP rovněž nevyovídá o efektivitě využití vynaložených prostředků.

Výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování za rok 2006 - Tab. 2

V České republice tvořily výdaje veřejného zdravotního pojištění v roce 2006 cca 78,5 % výdajů na zdravotnictví. Cca 9,4 % tvořily výdaje státního a územních rozpočtů a 12,1 % představovaly soukromé výdaje. Mezinárodní srovnání v tomto ohledu poněkud komplikují rozdílné systémy financování zdravotnictví v různých zemích. Všechny evropské země OECD vykazují nadpoloviční podíl veřejných zdrojů financování, tedy úhrn veřejných rozpočtů a veřejného zdravotního pojištění. U evropských členských zemí OECD se podíl veřejných zdrojů financí kromě Řecka a Švýcarska pohybuje kolem 70 % a výše. Nejvyšší podíl veřejných financí mají v tomto pořadí Lucembursko (90,9 %), ČR (87,9 %) a Spojené království (87,3 %) a Norsko (83,6 %).

U řady zemí OECD tvoří významnou část veřejných prostředků na financování zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění. Pořadí zemí podle výše podílu veřejného zdravotního pojištění na celkových výdajích na zdravotnictví je následující: ČR (78,5 %), Nizozemsko (77,7 %), Francie (74,6 %), Lucembursko (70,3 %) a Německo (67,5 %).

Naproti tomu v Dánsku, Finsku, Irsku, Itálii, Norsku, Portugalsku, Španělsku a Spojeném království je podíl veřejného zdravotního pojištění nulový nebo zanedbatelný. Zdravotnictví se zde z rozhodující míry (v uvedených zemích kromě Finska zhruba 70 % a více) financuje z veřejných rozpočtů - tedy zjednodušeně řečeno z daní.

Soukromé výdaje na zdravotnictví (jsou jimi přímá vydání obyvatelstva, výdaje neziskových institucí, dary, výdaje zaměstnavatelů na zdraví zaměstnanců, soukromé zdravotní pojištění apod.) jsou dalším zdrojem financování zdravotnictví. Podle výše podílu je v čele evropských zemí OECD Švýcarsko (39,7 %), Řecko (38,4 %), Polsko (30,0 %), Maďarsko (29,1 %) a Španělsko (28,8 %). Zemí s nejnižším podílem soukromých výdajů na zdravotnictví je Lucembursko (9,1 %), ČR (12,1 %), Spojené království (12,7 %), Norsko (16,4 %) a Švédsko (18,3 %).

Za tuto oblast je možno shrnout, že ČR spolu s Dánskem, Lucemburskem, Norskem, Švédskem a Velkou Británií patří k zemím s vyšším podílem veřejných výdajů na financování zdravotnictví. V ČR jsou rozhodující složkou veřejných financí pro zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění, obdobně jako např. ve Francii, Lucembursku, Nizozemsku a Německu. Svým zatím relativně nízkým podílem soukromých výdajů na zdravotnictví se ČR řadí ke skupině zemí OECD s nižší tzv. spoluúčastí obyvatelstva, kam je možno ještě řadit Lucembursko, Spojené království a Norsko.

Výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly - Tab. 3

Health Data umožňují rovněž porovnání výdajů na zdravotnictví na jednoho obyvatele v přepočtu podle kupní síly a cenové hladiny v jednotlivých zemích. V tab. 3 jsou za rok 2006 uvedeny takovéto údaje za 27 zemí OECD (bez Mexika, Austrálie, Nového Zélandu). V tomto porovnání sice ČR předstihla Turecko, Polsko, Slovensko, Koreu a Maďarsko, zaostává však za všemi ostatními evropskými členy OECD. Obdobné srovnání i s obdobným pořadím zemí je v tab. 3 uvedeno rovněž pro veřejné výdaje na zdravotnictví. Zeměmi s nejvyššími celkovými výdaji na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi - pomineme-li USA - jsou Norsko, Švýcarsko a Lucembursko (všechny zhruba 3x vyšší celkové výdaje). V porovnání veřejných výdajů evropských zemí OECD na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi jsou nejvyšší veřejné výdaje v Lucembursku (3x vyšší než v ČR), Norsku (2,9x vyšší), ve Francii, Rakousku a na Islandu (2,1x vyšší).

Vypracoval: Ing. Ivan Popovič

**Tab. 1 - Srovnání podílu celkových výdajů na zdravotnictví
na hrubém domácím produktu ve vybraných zemích OECD**

Země	Podíl v %				
	rok				
	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika	7,1	7,4	7,2	7,1	6,9
Belgie	9,0	10,5	10,7	10,7	10,4
Dánsko	8,8	9,3	9,4	9,4	9,5
Finsko	7,6	8,0	8,1	8,3	8,2
Francie	10,0	10,9	11,0	11,2	11,1
Irsko	7,1	7,3	7,5	8,2	7,5
Island	10,2	10,4	9,9	9,4	9,1
Itálie	8,3	8,3	8,7	8,9	9,0
Japonsko	8,0	8,1	8,0	8,2	.
Kanada	9,6	9,8	9,8	9,9	10,0
Korea	5,1	5,4	5,5	6,0	6,4
Lucembursko	6,8	7,6	8,1	7,8	7,3
Maďarsko	7,6	8,4	8,2	8,5	8,3
Německo	10,6	10,8	10,6	10,7	10,6
Nizozemsko	8,9	9,4	9,5	9,2	9,3
Norsko	9,8	10,0	9,7	9,1	8,7
Polsko	6,3	6,2	6,2	6,2	6,2
Portugalsko	9,0	9,7	10,0	10,2	10,2
Rakousko	10,1	10,2	10,3	10,3	10,1
Řecko	8,2	8,5	8,3	9,0	9,1
Slovensko	5,6	5,9	7,2	7,1	.
Spojené království	7,6	7,7	8,0	8,2	8,2
Španělsko	7,3	8,1	8,2	8,3	8,4
Švédsko	9,3	9,4	9,2	9,2	9,2
Švýcarsko	11,0	11,4	11,4	11,4	11,3
Turecko	5,9	6,0	5,9	5,7	.
USA	14,7	15,1	15,2	15,2	15,3

Zdroj: OECD Health Data, červen 2008

Tab. 2 - Výdaje na zdravotnictví v roce 2006 podle zdrojů financování jako % z celkových výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD

Země	Veřejné výdaje			Soukromé výdaje
	Veřejné výdaje celkem	z toho		
		veřej. zdrav. pojištění	veřejné rozpočty	
Česká republika	87,9	78,5	9,4	12,1
Belgie	.	56,4	12,7	.
Dánsko	79,9	.	79,9	20,1
Finsko	76,0	14,9	61,1	24,0
Francie	79,7	74,6	5,1	20,3
Irsko	78,3	0,7	77,6	21,7
Island	82,0	27,4	54,5	18,0
Itálie	77,2	0,1	77,1	22,8
Kanada	70,4	1,4	69,0	29,6
Lucembursko	90,9	70,3	20,6	9,1
Maďarsko	70,9	60,1	10,8	29,1
Německo	76,9	67,5	9,3	23,1
Nizozemsko	.	77,7	4,0	.
Norsko	83,6	12,5	71,1	16,4
Nový Zéland	77,8	.	77,8	22,2
Polsko	69,9	58,6	11,3	30,0
Portugalsko	70,6	0,8	69,7	29,4
Rakousko	76,2	44,7	31,5	23,8
Řecko	61,6	.	.	38,4
Slovensko ¹⁾	74,4	65,2	9,2	25,6
Spojené království	87,3	.	.	12,7
Španělsko	71,2	5,2	66,1	28,8
Švédsko	81,7	.	81,7	18,3
Švýcarsko	60,3	43,0	17,2	39,7
Turecko ¹⁾	71,4	37,7	33,7	28,6
USA	45,8	13,1	32,7	54,2

¹⁾ údaj za rok 2005

Zdroj: OECD Health Data, červen 2008

**Tab. 3 - Celkové a veřejné výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v roce 2006
v přepočtu na paritu kupní síly ve vybraných zemích OECD (\$ PPP)**

Země	Celkové výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100	Veřejné výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100
Česká republika	1 490	100	1 309	100
Turecko ¹⁾	591	40	422	32
Polsko	910	61	636	49
Slovensko ¹⁾	1 130	76	840	64
Korea	1 480	99	815	62
Maďarsko	1 504	101	1 066	81
Portugalsko	2 120	142	1 495	114
Španělsko	2 458	165	1 751	134
Japonsko ¹⁾	2 474	166	2 046	156
Řecko	2 483	167	1 529	117
Itálie	2 614	174	2 018	154
Finsko	2 668	179	2 027	155
Spojené království	2 760	185	2 408	184
Irsko	3 082	207	2 413	184
Švédsko	3 202	215	2 615	200
Island	3 340	224	2 738	209
Dánsko	3 349	225	.	.
Německo	3 371	226	2 591	198
Nizozemsko	3 391	228	.	.
Francie	3 449	231	2 750	210
Belgie	3 488	234	.	.
Rakousko	3 606	242	2 748	210
Kanada	3 678	247	2 591	198
Lucembursko	4 303	289	3 910	299
Švýcarsko	4 311	289	2 597	198
Norsko	4 520	303	3 780	289
USA	6 714	451	3 074	235

¹⁾ údaj za 2005

\$ PPP: teoretická jednotka pro přepočet dle kupní síly a cenové hladiny v dané zemi

Zdroj: OECD Health Data, červen 2008